

Liceu i salvament del català: l'assignatura pendent

El que tinc ganes d'expressar aquí és, en matèria de liceu –ensenyament secundari, segon cicle, dels 15 als 18 anys-, se podria aplicar perfectament, crec, al conjunt de la situació del català a Catalunya Nord. Entrevistat pel setmanari *La semaine du Roussillon*, la primavera passada, sus del tema de la llengua, el periodista havia titulat el seu article : "Enseignement du catalan : ça avance, mais lentement". I aqueixa és la realitat de la situació de l'evolució de l'ensenyament bilingüe a Catalunya Nord, us en donaré les xifres detallades. El problema però és que, contràriament a la resta de Països Catalans ibèrics al menys, ens trobem aquí en una situació d'avançada substitució lingüística, que França sempre persegueix les minories nacionals del seu territori, i que ni tan sols en vol reconèixer l'existència oficial. O sigui que l'ensenyament, tal com va passar per la Catalunya autònoma –del sud- hauria de representar la mesura urgent i generalitzada prèvia a qualsevol perspectiva de salvament. I, és clar, n'estem molt lluny.

Les enquestes –un cens lingüístic queda "prohibit" per la ideologia nacional francesa- donen que entre la meitat i dos terços de nord-catalans comprenen el català, i entre un quart i un terç són capaços de parlar. El context demogràfic però és de desaparició ràpida de catalanòfons d'origen (11,83 ‰, 4992 morts cada any / 422.000 habitants en 2005), que 5000 immigrants francesos monolingües francòfons arriben simultàniament i que l'ensenyament bilingüe "produeix" anualment uns 200 nins i nines catalanoparlants.

Aquí tenim doncs plantejat el problema globalment. Ara, què passa amb els liceus i per què aquest títol de "l'assignatura pendent pel salvament" ?

Perquè si bé és cert que tots els liceus (d'ensenyament general) de CN tenen ensenyament de català, la part d'alumnes que estudien aquesta disciplina i encara més els que segueixen un ensenyament bilingüe són pocs. Uns 108 alumnes han fet bilingüe al liceu en 2006-2007 (aproximadament l'1,4% dels alumnes). Que estudien el català (incloent els bilingües) són uns 500 alumnes (o sigui un 6,5%). Aquestes són les dades crues.

El liceu pot ser la base del salvament o d'un procés de redreçament del català a Catalunya Nord a diversos títols : 1) augmentar el nombre d'alumnes que surten d'escola sabent català ; 2) suscitar vocacions a prop dels alumnes per anar cap als concursos que formen mestres bilingües a través dels Estudis Catalans de la Universitat de Perpinyà ; i 3) estructurar i incentivar, des de dalt del sistema educatiu, l'ensenyament bilingüe, l'ús del català i la seua normalització en la comunitat educativa, les famílies i la societat en general, fent de model. I si actualment crec que tenim l'assignatura encara pendent d'aprovació és perquè hi ha dèficit d'influència dels professors de català, hi ha dèficit de proveïment de futurs estudiants de català i candidats al concurs de mestre bilingüe i hi ha un percentatge feble d'alumnes tocats per l'ensenyament del català.

I les causes d'aquests dèficits són variades : manca de conscienciació dels professors per generalitzar l'accés de tots els alumnes a la llengua catalana, manca de relació entre l'ensenyament secundari i universitari, manca d'informació de l'ensenyament superior i de promoció de les carreres de l'ensenyament bilingüe, imatge i continguts de l'ensenyament del català (?), a més evidentment del marc legal francès contrari, desfavorable quan no és descaradament hostil.

En aquest context, no he pas volgut pensar gaire en la qüestió de la pedagogia, ni encara menys del model de llengua. No crec pas que aquest punt sigui determinant per suscitar l'interès dels alumnes que més aviat se preocupen per dominar la llengua de qualsevol manera per tal que els pugui fer servei en una eventual sortida professional a Catalunya Sud. L'experiència de 18 anys d'ensenyament al liceu de Ceret m'ha demostrat que moltes coses són factibles, possibles i realitzables : passar de 5% a 10% d'alumnes que fan català, obrir i fer funcionar una filera bilingüe (fins i tot sense que els alumnes n'hagin fet abans), motivar els pares i les famílies del sector per fer servir el català, orientar batxillers cap als concursos de l'ensenyament, usar el català sistemàticament com a vehicle de comunicació amb els estudiants, participar a la posada en marxa de fileres bilingües a maternal i primari (la vila de Ceret té la meitat dels nins i nines en classes bilingües), assegurar el lligam tant amb l'ensenyament del català en amunt (col·legis del sector) com en avall (a la Universitat) difonent informació, realitzar intercanvis i fins un agermanament oficial permanent amb un establiment d'una altra regió dels Països Catalans (concretament un institut de Palma de Mallorca en el cas de Ceret). No tinc pas temps d'esmentar aquí els entrebancs i les frenades ; la nostra feina i el nostre objectiu normalitzador és una batalla permanent i crec que sense fi.